

Tema 4

La recreació fisicoesportiva com a àmbit professional

La recreació físicoesportiva com a àmbit professional

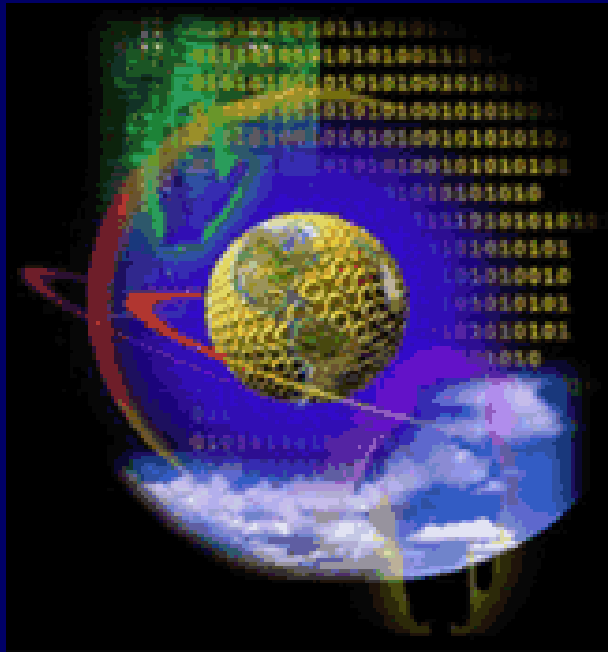
- ✓ La mercantilització de l'oci
- ✓ El mercat laboral de la recreació físicoesportiva i les seues possibilitats de desenvolupament
- ✓ Dos enfocaments de la recreació físicoesportiva: utilitària i emancipadora

La mercantilització de l'oci

Les societats industrials avançades: algunes característiques

- ✓ Sobreproducció de béns i serveis
- ✓ El consum de masses
- ✓ Substitució del treball humà (força física) per les noves tecnologies
- ✓ La desocupació tecnològica (Keynes)
- ✓ Contradicció interna del sistema capitalista i la crisi nord-americana de 1929
- ✓ La intervenció dels estats en el sistema capitalista: l'estat del benestar i el creixement del sector serveis

Les societats de la informació i el coneixement

- ✓ Les noves tecnologies de la informació i la comunicació: gestió i control més eficient de la producció
- ✓ Crisi del sistema per la substitució de la força humana tècnica
- ✓ Transformacions econòmiques i socials: societats postindustrials

La teoria de la fi del treball i l'oci

- ✓ La teoria de la fi del treball de Rifkin (1996)
 - ✓ Desocupació tecnològica
 - ✓ Les noves tecnologies substitueixen el treball humà
 - ✓ Societats on no hi haurà productors sinó consumidors
 - ✓ Generalització de la cultura de l'oci
- ✓ L'oci com a sector econòmic: l'oci com a forma de consum
- ✓ El negoci de l'oci

Crítiques a la teoria de la fi del treball

- ✓ Mercat de treball augmenta: sector serveis
- ✓ Fenomen de la immigració
- ✓ El temps de treball s'amplia: per adquirir més béns i serveis

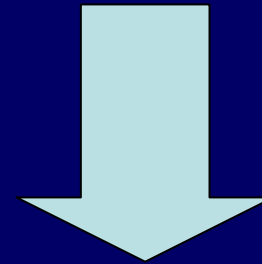
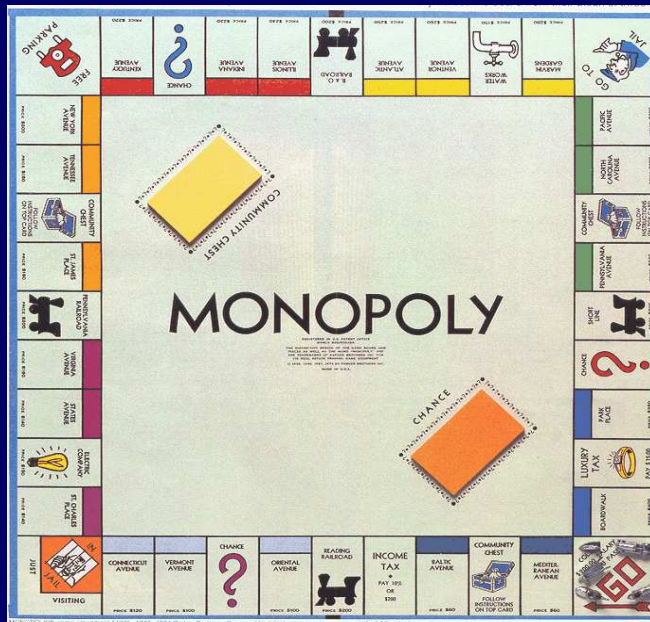
La societat postindustrial i postmoderna

- ✓ Tot indica que ens trobem davant un nou tipus de societat: la postmoderna
- ✓ Lyon (1999) l'associa a formes de vida consumistes: on el consum de masses domina l'existència de les persones
- ✓ L'oci es converteix en un exercici de compra i venda de béns i serveis: una forma de consum
- ✓ La importància de despertar necessitats i desitjos (màrqueting i publicitat)

“La potencialitat de l'oci com a agent de desenvolupament econòmic és tal que el mercat ha deixat d'adaptar-se a les expectatives i respostes del públic respecte a l'oferta d'oci, per passar a prendre la iniciativa i promoure en el mercat aquelles pràctiques d'oci que més s'acosten als interessos mercantils del moment i de cada context concret”

(Ispizua i Monteagudo, 1998, p. 234)

EL TREBALL I L'OCI
COMPARTEIXEN EL MATEIX
IMPULS: EL CONSUM

TRABALLAR MÉS PER
CONSUMIR MÉS EN MENYS
TEMPS

El mercat laboral de la
recreació fisicoesportiva i les
seues possibilitats de
desenvolupament

L'oci en la societat postmoderna

- ✓ Disciplinarització extensiva cap a formes consumistes (De Gaudemar, 1991)
- ✓ Promoure i facilitar el consum de béns i serveis
- ✓ Endeutament de la població: cal treballar més (mercantilització de la vida de les persones)
- ✓ Es comprimeix el temps per a l'oci
- ✓ Classe ociosa precipitada: consum intens
- ✓ Posició distintiva enfront de la resta

“Els treballadors només descobriran els límits de la racionalitat econòmica si la seua vida no està totalment ocupada i el seu esperit preocupat pel treball; si, en altres paraules, s'obri davant seu un espai prou ample de temps lliure perquè puguen descobrir una esfera de valors no quantificables, la del 'temps de viure', la de la sobirania existencial. A l'inrevés: com més opressiu és el treball, per la seua intensitat i durada, menys capaç és el treballador de concebre la vida com un fi en ella mateixa, font de tots els valors; i, en conseqüència, més es veu induït a vendre-la, és a dir, a concebre-la com un mitjà d'obtenir quelcom diferent que valdria per si mateix, objectivament: els diners “

(Gorz, 1997, p. 155)

Espanya, una societat postmoderna (I)

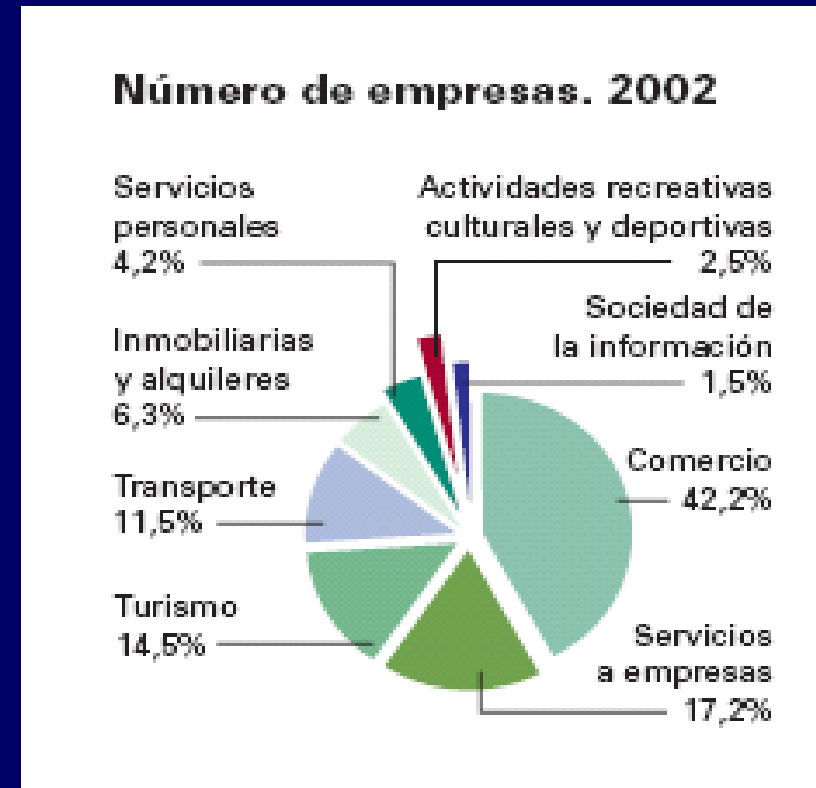
✓ Canvis demogràfics:

- Avanç del procés urbanitzador
- Disminució de la població infantil i juvenil
- Creixement continuat de la població gran
- La població resident en zones rurals ha arribat a mínims històrics
- Immigració (laboral i residencial)

Espanya, una societat postmoderna (II)

- ✓ El sector serveis és el més important en termes de PIB i creació d'ocupació
- ✓ L'any 2002 els serveis de mercat suposaven el 50,8% del PIB i donaven feina al 43,8% de les persones ocupades

Dades INE

Tendències de la societat postmoderna

- ✓ Maximització del benestar individual
- ✓ Noves metes postmaterials (després d'aconseguir les materials)
- ✓ Produir i distribuir béns tangibles, a través d'intangibles
- ✓ Diversitat d'estils de vida i autoexpressió
- ✓ Autonomia individual
- ✓ Diversitat cultural
- ✓ Importància de l'estètica

Camp professional de l'esport

- **Tasques professionals:**

- Producció de coneixements
- Gestió
- Instrucció
- Producció
- Transmissió de la informació

- **Institucions:**

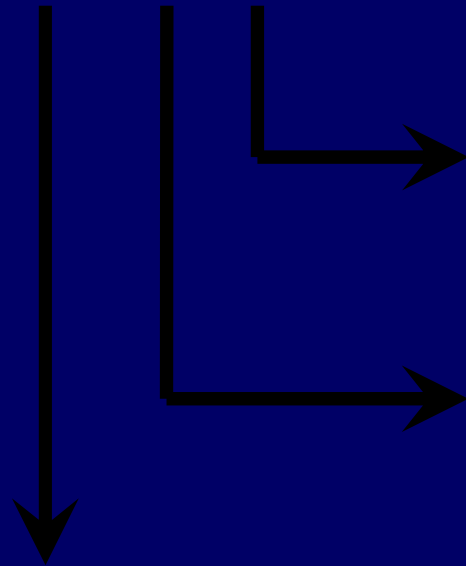
- Clubs
- Empreses esportives comercials
- Sector públic
- Altres entitats no esportives

- **Camps d'activitat:**

- Temps lliure / condició física / salut
- Competició / rendiment / esport-espectacle
- Instal·lacions esportives / equipament esportiu
- Hotels / viatges

Heinemann (1998)

Mercat laboral en AF-esportiva

- Desenvolupament socioeconòmic

- Falta de regulació laboral i sincronització titulació-ocupació

- HETEROGENEÏTZACIÓ DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA:
- Diversificació de pràctiques, espais, practicants, interessos, formes d'organització....

Perfils professionals

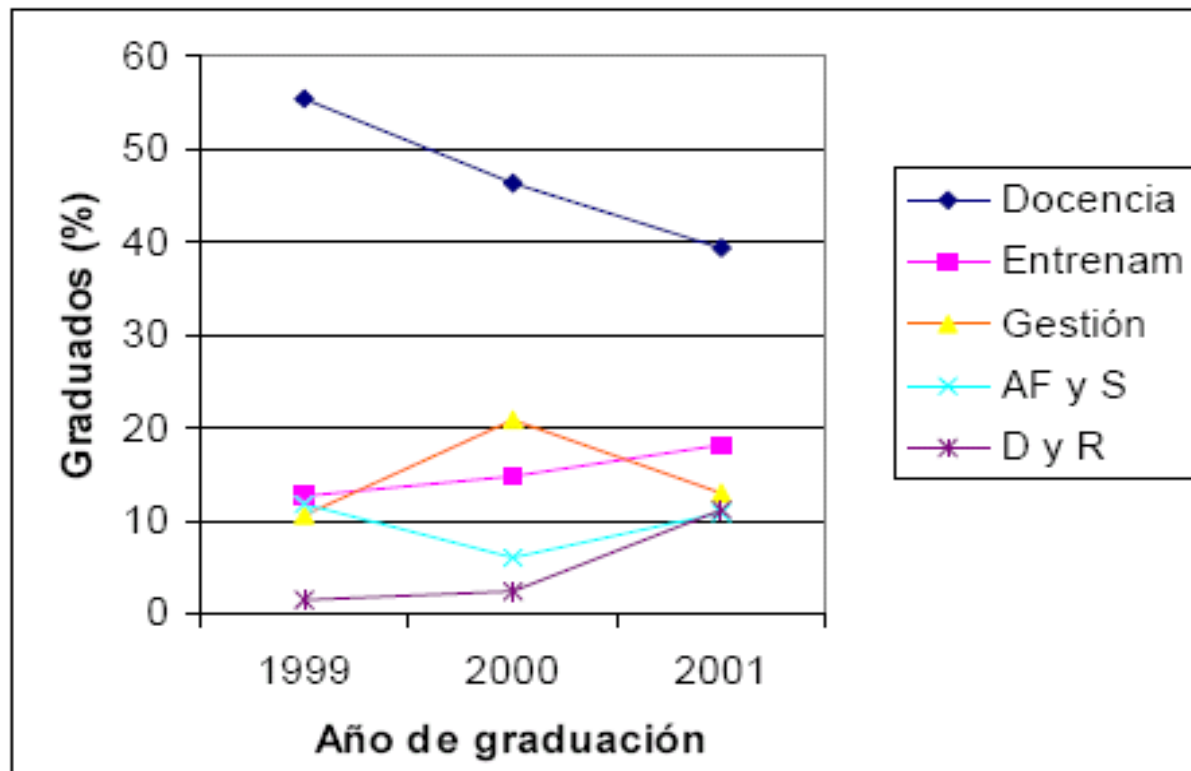
TABLA 4

Frecuencias por campo profesional

Campo Profesional		Frecuencia	Porcentaje
Válidos	Docencia de la Educación Física	241	46,0
	Entrenamiento Deportivo	82	15,6
	Gestión Deportiva	78	14,9
	Actividad Física y Salud	50	9,5
	Deporte y Recreación	30	5,7
	Total	481	91,8
Perdidos	Sistema	43	8,2
Total		524	100,0

Evolució del camp professional

Evolució del camp profesional en funció del any de graduació

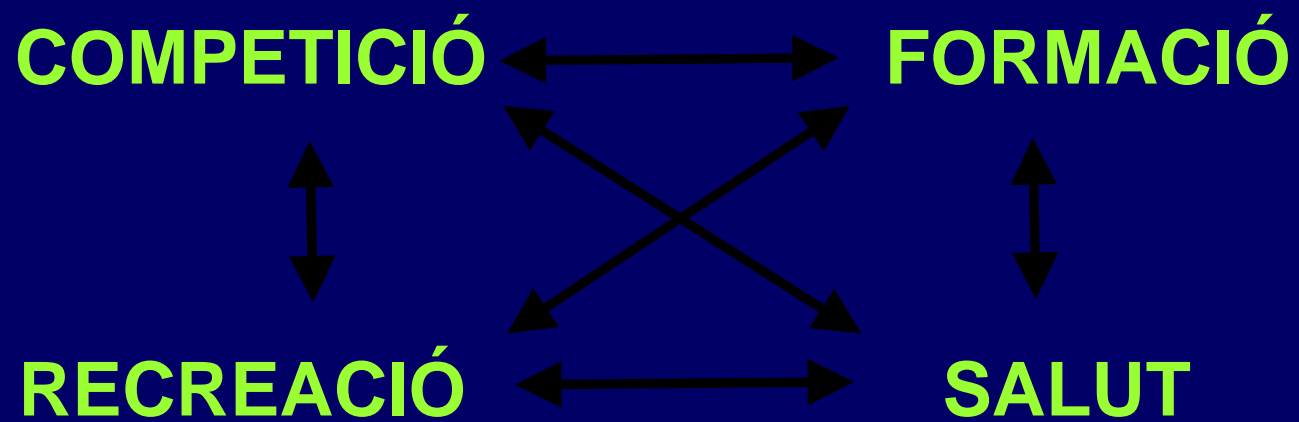
Ocupacions més contractades

OCUPACIONES EN LAS QUE MÁS SE CONTRATAN

	Número Contratos	Número Personas
Monitor/a deportivo	518	441
Bañista-socorrista	160	147
Monitor de educación y tiempo libre	159	144
Profesor de enseñanza secundaria, en general	130	114
Profesor del área de educación física (enseñanza secundaria)	99	95
Peón de la industria manufacturera, en general	76	54
Maestro de educación primaria, en general	63	57
Empleado administrativo, en general	61	58
Camarero, en general	56	27
Mozo de carga y descarga, almacén	52	30

Dades de l'observatori ocupacional de l'INEM

Orientacions de la pràctica esportiva

Recreació i animació físicoesportiva (I)

- Esport recreatiu:
 - Orientació de l'esport cap a les funcions i propietats de l'oci (positiu)
- Recreació físicoesportiva:
 - Comprendria totes aquelles pràctiques que, tenint com a protagonista el cos i el seu moviment, estimulen la relació entre els practicants i l'activitat per ella mateixa plaent, desinteressada, alliberadora i significativa en termes de realització personal

Recreació i animació físicoesportiva (II)

- La recreació físicoesportiva com a sector professional inclou els programes i les activitats físiques de caràcter social orientades principalment al descans, la diversió o el desenvolupament dels participants

Recreació i animació físicoesportiva (III)

Recreació i animació fisicoesportiva (IV)

- ✓ Però recordem també que:

L'animació fisicoesportiva és una forma d'intervenció o dinamització sociocultural amb l'objectiu de promoure la participació social i l'extensió de les activitats fisicoesportives com a àmbit de salut, formació, relació social i diversió

Contextos i recursos

- ✓ Esport per a tothom:
 - Per a totes les edats, gèneres, nivells, orientacions i interessos de pràctica, en tots els espais
- ✓ Dues característiques:
 - Heterogeneïtat, diversitat
 - Inclusivitat

Dos enfocaments de la
recreació físicoesportiva:
utilitària i emancipadora

El cos objecte bàsic de la recreació fisicoesportiva

- ✓ La recreació fisicoesportiva com a àmbit professional s'ha dirigit a les activitats físiques que cuiden, modelen, transformen, fan gaudir, sentir millor o, fins i tot, porten a rendir més el cos de les persones
- ✓ El cos és l'objecte bàsic sobre el qual s'estableixen i s'exerceixen les activitats fisicoesportives recreatives

El cos: la imatge de la persona

- ✓ El cos com a signe o missatge que parla del seu propietari
- ✓ De vegades és més important és la projecció que un té sobre els altres que ser feliç i trobar-se bé amb un mateix:

“la imatge d'un mateix adquireix més importància que la capacitat i l'experiència personal, ja que les noves formes d'interacció social, basades en la producció i el consum de la imatge, confereixen a la presentació i representació, a la superficialitat, una atenció sense precedents” (Álvarez-Uria i Varela, 1989, p. 153 i 154).

El cos: objecte de consum

- ✓ Interacció entre la pròpia percepció del cos i la dels altres
- ✓ Reconducció de la naturalesa i la forma del cos cap a cànons establerts
- ✓ Aquest cos a què es vol arribar, el cos desitjat, té al seu servei un inesgotable màrqueting de productes i serveis per a la seua explotació dins la voràgine consumista
- ✓ Els productes i serveis dirigits a l'ajust i al manteniment corporal són cada vegada més i més variats
- ✓ El cos esdevé finalment una forma d'inversió i un signe social alhora (Braudillard, 1974), i queda sotmès a nombroses pràctiques comercials que tracten de proporcionar-li la perfecció física i la bellesa (Brohm, 1993)

La constant insatisfacció corporal

- ✓ La potència dels missatges adoctrinadors del cos, promulgats i enaltits pels agents definidors de la cultura i els hàbits corporals, és capaç de generar la insatisfacció de les persones amb els seus propis cossos
- ✓ El miratge del cos perfecte provoca descontentament i incomoditat amb els cossos que tenim i deslliga el desig de la transformació
- ✓ El cos deixa de ser una experiència per convertir-se en un producte

El cos com a producte: la recreació utilitària

- ✓ El cos es converteix en un objecte per a oferir a la mirada dels altres i deixa de ser un cos viscut des de l'experiència personal
- ✓ El cos com a producte, el cos desitjat, es converteix en la finalitat prioritària del jo: arribar a una determinada imatge corporal, mantenir-la o variar-la si així ho exigeixen els canvis en els patrons estètics valorats i explotats socialment
- ✓ La concepció del cos com a producte té com a objectiu la consecució primerenca de determinats resultats corporals
- ✓ En l'àmbit de la recreació físicoesportiva, aquesta exigència es tradueix en programes i activitats utilitaris dirigits a consecucions estètiques

El cos com a procés: la recreació emancipadora (I)

- ✓ Si l'oci és una qualitat subjectiva de l'acció i el temps on podem expressar la nostra llibertat, autonomia i goig, de seguida ens adonarem que l'oci té a veure amb la vivència del procés, més que no amb un producte desitjat
- ✓ L'àmbit professional de la recreació físicoesportiva no s'hauria d'orientar cap a la transformació del cos sinó cap a la vivència corporal de les persones, cap a l'apreciació d'aquest univers de sensacions, no solament físiques, que es deriven de la pràctica de les activitats físicoesportives, i cap al gaudiment del cos i del seu moviment

El cos com a procés: la recreació emancipadora (II)

- ✓ La recreació emancipadora no es preocupa per la “vergonya corporal” perquè no està plantejada per rectificar els cossos, sinó per gaudir de l'experiència que ofereixen les activitats per elles mateixes
- ✓ Des d'aquesta perspectiva, les persones participen en les activitats i els programes animades per l'oportunitat de divertir-se, d'alliberar-se o de sentir-se realitzades en aquestes
- ✓ Els seus motius no obeeixen als preceptes normalitzadors que pretenen uniformar la infinitat de cossos que habiten aquest ample món

El cos com a procés: la recreació emancipadora (III)

- ✓ Des d'una recreació físicoesportiva emancipadora s'accentua la funció de desenvolupament personal, en el sentit de promoure majors graus d'autonomia i llibertat en els seus participants més enllà dels cossos, els seus usos i atencions que proposen els missatges publicitaris, les modes o els "experts"...
- ✓ ... perquè, quina autonomia i llibertat hi ha quan l'individu reivindica com a propi allò que el sistema li proposa?